

Vlaams
Parlement

vergadering **C60**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 12 december 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het draagvlak van jeugdwerk – 517 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het draagvlak van de Vlaamse Jeugdraad – 543 (2019-2020)	7
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over Aalst Carnaval, dat afstand neemt van zijn erkenning als werelderfgoed door UNESCO – 559 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het laten schrappen van Aalst Carnaval van de Werelderfgoedlijst van UNESCO – 590 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over initiatieven om cultuur te betrekken bij leesbevordering in het onderwijs – 599 (2019-2020)	21

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het draagvlak van jeugdwerk – 517 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): We hebben de voorbije weken al regelmatig van gedachten gewisseld over de besparingen in het jeugdwerk en ik zal niet alles tot in den treure herhalen. U ziet dat mijn vraag deels een andere insteek heeft omdat ik naast de financiële impact van de besparingen ook wel bezorgd ben over een aantal signalen die vanuit de sector zelf komen. De context van mijn vraag dateert nog van voor de acties die vorige week plaatsvonden.

Vorige week is duidelijk geworden dat er in de sector grote bezorgdheid heerst, niet alleen over de praktische impact van de besparingen, maar ook over de afbouw van de middelen die naar Jeugd gaan en die al een aantal legislaturen voortduurt. In het hele middenveld, en specifiek in de jeugdsector, heerst er grote bezorgdheid rond het maatschappelijk draagvlak voor hun waardevol werk. Ik hoef u niet te overtuigen van het belang van ons jeugdwerk, van de maatschappelijke meerwaarde, van het engagement van heel veel vrijwilligers en organisaties. Het is toch wel zorgwekkend dat zij vanuit de maatschappelijke context een aantal signalen krijgen, dat ze zich in hun engagement bedreigd voelen, en in het zichtbaar maken, zien en aanvoelen door de samenleving van hun meerwaarde als jeugdwerk.

In deze commissie hoeft het grootste deel van de aanwezigen en u als minister hiervan niet overtuigd te worden. Toch zien we meer en meer signalen in de samenleving dat dat 'oervrijwillige' engagement, zoals ik het graag omschrijf, want daardoor leren jonge mensen echt wat vrijwilligerswerk en engagement naar de samenleving is, onder druk komt te staan in de samenleving. We zien op sociale media steeds vaker termen als 'subsidieslurpers', 'potverteerders' of 'hangmatcultuur', en daarbij wordt vaak specifiek op de jeugdsector en de jeugd van tegenwoordig gefocust. We moeten ons daar ver van distantiëren, maar we moeten hier tegelijkertijd ook een antwoord op geven om dat draagvlak te versterken.

We moeten ons afvragen waar dit gewijzigde sentiment vandaan komt. Waarom is nog niet iedereen overtuigd van de meerwaarde van een goed draaiend middenveld voor Vlaanderen?

Ik wil daarom een aantal specifieke vragen stellen over het jeugdwerk. Het jeugdveld in Vlaanderen is een ecosysteem met vele gedaantes. De lokale actoren zijn vaak goed bekend. Ze hebben ook een veel evidentere draagvlak, maar er zijn ook een aantal koepelorganisaties en ondersteunende organisaties die vaak buiten beeld blijven en daardoor onder druk komen te staan en beschouwd worden als verspilling. Het zou onnodig zijn om daar geld aan te geven, terwijl de werking van deze organisaties van goudwaarde is. U hebt daar zelf ook al vaak de klemtoon op gelegd.

Ik denk dat we niet alleen een financiële uitdaging hebben, maar ook een uitdaging op het vlak van het draagvlak. Dat is iets wat je elke dag en permanent moet opbouwen om ervoor te zorgen dat dat in de toekomst niet onder druk komt te staan.

Ik was vorige week op de actie voor het jeugdwerk en een van de slogans die in krijt op de stoep gekalkt stond, was: 'Minister Dalle laat ons niet valle.' Ik heb altijd gehoord en begrepen dat u die ambitie niet hebt en dat u de ambitie hebt om dat jeugdwerk mee op te tillen.

Hoe wilt u het draagvlak voor ons jeugdwerk in de samenleving garanderen en verder opkrikken? Heeft dat te maken met financiële inspanningen? Wat kan er naast de financiële inspanningen gebeuren? Welke mogelijkheden ziet u om die hele sector, die onzichtbaar lijkt, beter bekend te maken? Zult u bij het toekennen van de subsidies ook het initiatief nemen om de rol die deze organisaties opnemen, te verklaren en aan te tonen dat de investeringen die we nog altijd doen, ook al zijn ze minder dan in het verleden, de moeite waard zijn en dat ze hun maatschappelijke meerwaarde elke dag in veelvoud terugbetalen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik zal eerst zeggen dat ik uw aanvoelen niet helemaal deel. We hebben in Vlaanderen natuurlijk het strafste jeugdwerk ter wereld. Het zit in het DNA van de Vlamingen om zicht te engageren, ook in het jeugdwerk. Daarin zijn duizenden vrijwilligers actief, tienduizenden jongeren en kinderen beleven daarin elke dag of elk weekend hun vrije tijd. Ik heb het gevoel dat dat enorm leeft in onze Vlaamse steden en gemeenten, en dat dat ook heel breed gerespecteerd en gewaardeerd wordt. Ik begrijp dus wat u bedoelt met een draagvlak voor dat bredere socioculturele werkveld, maar ik heb de indruk dat het respect voor het jeugdwerk breed wordt gedragen, zelfs misschien door de fracties in dit parlement, die soms kritische opmerkingen maken bij sectoren als de cultuursector. Dat is een indruk, maar misschien vergis ik me.

In elk geval onderschrijf ik uw aandachtspunt om het draagvlak daarvoor te versterken. Ik heb in de beleidsnota heel wat aandacht besteed aan de verschillende initiatieven die genomen worden, te beginnen met het lokale jeugdwerk. Als je dat draagvlak wilt versterken, dan begint dat lokaal met de ondersteuning van lokale besturen en gemeentebesturen. Er zijn de kindvriendelijke steden en gemeenten, met een label en een netwerk, die twee belangrijke initiatieven zijn, ook om steden en gemeenten die het jeugdwerk waarderen, positief in de kijker te zetten. Dat is goed in de perceptie van het jeugdwerk en van lokale politici en besturen die daarmee bezig zijn.

Er zijn ook een heel aantal instrumenten ter beschikking zoals jeugdmaps en de lokale vrijetijdsmonitor zodat het jeugdwerk lokaal in kaart kan worden gebracht.

Ook kennis is belangrijk. De opdrachten voor het wetenschappelijke steunpunt Jeugdonderzoeksplatform (JOP) worden geactualiseerd en afgestemd op de noden van de jeugdsector, met onder meer de Participatiesurvey. We hebben een aantal weken geleden al een bredere discussie gehad over de monitoring van het lokale niveau.

Op Vlaams niveau ondersteun ik De Ambrassade als vereniging met bijzondere opdracht die onder meer de taak heeft te informeren van en over de jeugdsector. De subsidieovereenkomst met De Ambrassade voor de periode 2018-2020 omvat dan ook de volgende doelstelling: "De Ambrassade versterkt de maatschappelijke positie van de jeugdwerksector." Dat is precies wat u vraagt.

In dat verband organiseerde De Ambrassade in 2018 onder meer het jeugdwerkcongres #jeugdwerkwerkt. Er waren ook verschillende publicaties, gastlessen, congressen enzovoort. We zullen deze ambitie verderzetten in de periode 2021-2025.

Ook het onzichtbare luik, zoals u dat omschrijft, is belangrijk. We doen dat door landelijk georganiseerde jeugdverenigingen, verenigingen informatie en participatie en cultuur-educatieve verenigingen te subsidiëren. Deze verenigingen kunnen in het kader van de subsidieovereenkomsten initiatieven nemen om zich op de kaart te zetten en eigen accenten te leggen. Daar zijn tal van voorbeelden van. Bij

Chirojeugd Vlaanderen of bij Joetz zijn er allerlei initiatieven om aan marketing te doen rond jeugdbeleid.

Erkende verenigingen kunnen aanvullende subsidies ontvangen op basis van een beleidsnota die ze uiterlijk op 1 januari 2021 indienen. We gaan daar verder mee aan de slag samen met de jeugdsector.

Uw vraag om bij de bekendmaking van verleende subsidies te preciseren wat de rol is van de organisaties en welke taak zij opnemen in de maatschappij, begrijp ik niet zo goed. Vraagt u dan dat de organisaties in hun subsidieaanvraag sterker aangeven wat de meerwaarde is zodat dit ook kan worden gecommuniceerd? Dat is misschien niet zo goed voor wat soms regulitis wordt genoemd. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media brengt de toekenning van project- en werkingssubsidies en desgevallend de evaluatie ervan, onder de aandacht via de nieuwsbrief Jeugdbeleid en via de socialemediakanalen. Het departement publiceert op zijn websites jaarlijks overzichten van de gesubsidieerde verenigingen en projecten in het kader van het jeugdbeleid. Het departement beschrijft in deze overzichten kort de kerntaken van verenigingen en de doelstellingen van projecten.

Als minister probeer ik dat uiteraard mee te ondersteunen. U zult zien dat ik dat op de social media in de verf probeer te zetten. Ik merk dat u en andere collega's dat ook doen, en dat is een zeer goede zaak. Met de leden van deze commissie, alle actoren in het jeugdwerk en het departement kunnen we dat nog versterken. Ik moedig iedereen dan ook aan om dat te doen in de eigen communicatie en via social media, de manier waarop jongeren vandaag communiceren.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Mijn laatste vraag ging inderdaad in de richting van het tweede deel van het antwoord. Het was geen vraag naar extra regulitis of extra opdrachten voor organisaties om van alles te verantwoorden. Ze tonen hun meerwaarde aan en geven hun antwoord in de praktijk. Ik hoop dat u, samen met de administratie, een leidende positie inneemt om dat nog actiever te doen en om de ambassadeursrol ten aanzien van het jeugdbeleid, de investeringen in het jeugdwerk en het belang van het jeugdwerk op te nemen.

Ik deel uw mening dat Jeugd in het brede debat over het middenveld nog het minst onder druk komt te staan. Zeker het lokale jeugdwerk is nabij en heel herkenbaar en komt dus veel minder snel onder druk, maar een draagvlak is nooit verworven. Bovendien zie je dat een aantal meer experimentele en kleinere vormen van jeugdwerk het wel moeilijk hebben en dat er wel veel meer debat over is. We hebben de opdracht om niet alleen de grote spelers in het jeugdwerk te beschermen, te verdedigen en te ondersteunen, maar ook de kleinere doelgroep- en thematische vormen. Op dat vlak is er wel nog werk aan de winkel.

Ook bij de grote vormen merken we dat lokale jeugdwerkorganisaties onder druk komen te staan op het gebied van leidingtekorten. Dat is van alle tijden, maar we zien die problematiek weer wat groter worden. Jongeren worden vaak door de situatie gedwongen of maken zelf de keuze om weekendjobs te doen, waardoor de ruimte voor vrijwillig engagement in het jeugdwerk onder druk komt te staan. U maakt terecht nuanceringen bij de context, maar ik vraag u om dit niet als evidentie te beschouwen en om voldoende urgentie met betrekking tot het draagvlak aan de dag te leggen.

U sprak over de rol van de Ambrassade. We hebben het de voorbije weken ook gehad over de besparingen daar. In welke mate zijn er in de voorbije weken al contacten geweest met de Ambrassade en andere organisaties over de besparingen?

Komt de opdracht daardoor onder druk te staan? U zegt dat u dit in de nieuwe overeenkomst 2021-2024 zult blijven bewaken. Hoe garandeert u dat geen enkele van de opdrachten van de Ambrassade onder druk komt door de besparingen die toch redelijk substantieel zijn?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Vaneeckhout. Minister, u zegt terecht dat we het strafste jeugdwerk ter wereld hebben. Het is onze gezamenlijke opdracht om ervoor te zorgen dat dit zo blijft. We hebben hier al een aantal keren discussies gehad over de besparingen en de uitdagingen in de jeugdsector en ik zal dit niet allemaal herhalen.

Wat zal er volgend jaar gebeuren? Er bestaat binnen de jeugdsector bezorgdheid. Het decreet Jeugd- en Kinderrechtenbeleid komt weer open te staan. Dat is een goede zaak omdat het belangrijk is om ook in het jeugdwerk vernieuwing te brengen en extra organisaties te hebben, maar voor heel veel organisaties betekenen de huidige besparingen al een zware dobber. Ze zijn natuurlijk bezorgd dat als er extra organisaties bij komen, er kaasschaafgewijs wat van de andere organisaties af zal gaan omdat de pot verdeeld moet worden. Hebt u er een zicht op hoe dit kan worden opgelost en hoe er meer financiële middelen in dat decreet gestopt kunnen worden?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik denk dat in de hele discussie de focus daar niet op hoeft te liggen, maar het wordt toch nog maar eens extra benadrukt dat het continu gaat over die subsidies en besparingen, terwijl we de echte focus verliezen: de goede werking van dat jeugdwerk. We hebben daar een zekere verantwoordelijkheid in, we gaan daar stilaan op inzetten, oprecht – dat gevoel ontbrak naar mijn mening een beetje. In dat kader is het belangrijk om aan te halen dat dat decreet Bovenlokaal Jeugdwerk vanaf volgend jaar op kruissnelheid komt, dat dat heel wat bevat, dat er geïnvesteerd wordt in het jeugdbeleid en dat we daar gerust wat meer aandacht aan mogen besteden.

Ik heb ook nog een vraag, eigenlijk een voorstel dat van de Vlaamse Jeugdraad kwam: een jaarlijks bezoek aan die organisaties om op maat hun vragen te beantwoorden, om de kans te geven de maatschappelijke meerwaarde en het engagement van de mensen die daar actief zijn te beklemtonen. Ik zou dat dan willen opentrekken, zodat niet alleen de minister en zijn administratie bezoeken brengen aan de actieve organisaties. Dat kan ruimer, dat kunnen wij zijn, dat kunnen mensen van de openbare omroep zijn. In dat kader is het misschien handig, minister, dat u met het departement in overeenstemming kunt gaan en dat er tussen Jeugd en Media opnieuw een brug geslagen wordt.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik zal eerst ingaan op de vraag rond De Ambrassade. Ik heb hen als een van de eersten gezien om het te hebben over de besparing die voor hen als bovenbouworganisatie ongeveer 6 procent bedraagt. We hebben daar een goed gesprek over gehad. Uiteraard is dat niet evident bij hen, maar het kan relatief goed opgelost worden. Zij hebben één persoon die vertrokken is en niet vervangen is, voor de rest kunnen zij dat intern op een goede manier managen.

Collega Anaf, wij hebben bij de bespreking van de beleidsnota en de begroting ook de discussie gehad over het decreet Bovenlokaal Jeugdwerk en de bijkomende organisaties die erkend zouden kunnen worden. We moeten dat goed opvolgen. Vandaag is het een beetje vroeg om te zien hoeveel het er zullen zijn. In functie daarvan zullen we ook beslissingen kunnen nemen.

Collega Perdaens, die bezoeken zijn inderdaad belangrijk om een goede voeling te hebben met het werkveld en een vinger aan de pols te houden. Ik probeer dat zo veel mogelijk te doen. Dat echt op jaarlijkse basis structureel doen, dat gebeurt voor een stuk ook met de administratie. De kruisverbanden die er moeten zijn tussen Jeugd en andere domeinen lijken mij belangrijk. Het gaat dan over Media, maar evengoed over Cultuur of Sport. In dat verband hebben we al eens verwezen naar Pulse Transitienetwerk, die ook die kruisverbanden proberen aan te halen. Dat is ook een belangrijk aandachtspunt voor ons departement.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik denk dat we inhoudelijk dezelfde bezorgdheid hebben. Onze analyse van hoe bezorgd we moeten zijn, verschilt misschien nog een beetje, maar ik denk dat we daar samen de komende jaren wel antwoorden op kunnen geven. U zult op onze fractie kunnen rekenen om kritisch te zijn waar het nodig is, maar om voor de rest heel sterk media-ambassadeur te zijn voor het jeugdwerk en het belang ervan.

Ik moet toch even reageren op collega Perdaens. Met alle respect, maar de begroting is nog niet eens goedgekeurd, en we moeten er al over zwijgen. *(Opmerkingen van Freya Perdaens)*

Dat hebt u letterlijk gezegd.

De voorzitter: We gaan geen debat voeren, we hebben nog een vraag.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Een oprecht engagement naar de jeugdsector zou ook boter bij de vis betekenen. Ik begrijp dat u zo snel mogelijk de camera naar iets anders wilt trekken, maar met alle respect, u zult ons niet zo ver krijgen dat wij gaan zwijgen over het feit dat er ingesneden wordt op ons jeugdwerk, hoe graag u het ook zou hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het draagvlak van de Vlaamse Jeugdraad – 543 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): In november 2020 zijn er opnieuw verkiezingen voor de Vlaamse Jeugdraad. Zoals ik reeds heb aangehaald tijdens de bespreking van uw beleidsnota, liep er bij de vorige verkiezingen in 2017 al heel wat fout. Ik vroeg u toen om de kiesprocedure te herzien, waarop u vrij positief reageerde en zei dat in overleg met de Jeugdraad te willen herbekijken. De huidige Vlaamse Jeugdraad heeft, ondanks een hevig gesubsidieerde verkiezingscampagne, weinig draagvlak. Amper 912 jongeren brachten vorige keer een stem uit. En na de veelbesproken Panoreportage over Schild & Vrienden werden vier verkozen leden van de Vlaamse Jeugdraad plotsklaps aan de deur gezet.

Alle vervangers hebben een migratieachtergrond, en dat is misschien wel opvallend. Een van hen bezit zelfs niet de Belgische nationaliteit. Dat is niet relevant, zei de Vlaamse Jeugdraad daarover. Daarnaast blijkt dat de aangestelde opvolgers eigenlijk opvolgers van opvolgers zijn. De oorspronkelijke opvolgers werden overgeslagen, waardoor mensen met minder stemmen werden aangesteld. Een van die

oorspronkelijke opvolgers, die anoniem wenst te blijven, getuigde toen zelfs in verschillende kranten dat er sprake was van duidelijke intimidaties.

In het verleden bleek ook dat verschillende leden van de Vlaamse Jeugdraad hun afkeer, of zelfs hun haat tegenover witte mensen niet onder stoelen of banken steken. Sabine Ingabire bijvoorbeeld, een adviseur bij de Vlaamse Jeugdraad, stelt op sociale media dat ze zich niet veilig voelt in witte ruimtes. Ze noemt blanke "kleine kindjes (...)" die beschermd moeten worden van de ongemakkelijke waarheid. Een ongemakkelijke waarheid waar zij de vruchten van mogen plukken." Daarnaast stellen ook andere jeugdwerkers of adviseurs zoals Mieke Heymans of Emily De Laere dat ze liever wat minder witte mannen zouden zien.

Een pittig detail is misschien ook dat de Vlaamse Jeugdraad aanvankelijk zelfs weigerde om de verkiezingsresultaten mee te delen. Het is pas na lang aandringen, onder andere van mijn collega Bart Claes, dat ze deze cijfers uiteindelijk publiek hebben gemaakt. Waar wringt voor mij vooral het schoentje? De woordvoerder van toenmalig minister Sven Gatz reageerde daar toen heel laconiek op. Hij zei dat alles evenwel correct zou zijn verlopen. Hij zag daar niet te veel graten in.

Minister, hebt u al een concreet voorstel tot verkiezingsprocedure dat u aan de Jeugdraad gaat voorleggen? Hoe kijkt u naar het lage aantal totale stemmen en het lage aantal behaalde stemmen van de huidige leden? Baart u dit zorgen in verhouding tot de representativiteit?

Neemt u extra initiatieven om de representativiteit, in de vorm van het uitgebrachte stemmenaantal, in de toekomst te vergroten? Onder welk beding kunnen democratisch verkozen leden bijna manu militari uit de Vlaamse Jeugdraad worden uitgezet?

Hoeveel bezoldigde en niet-bezoldigde medewerkers telt de Vlaamse Jeugdraad? Dat lijkt mij toch ook wel belangrijk om te weten, voor een orgaan met een zeer beperkt draagvlak binnen de algehele bevolking.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Artikel 7, paragraaf 1 van het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid bepaalt dat de Vlaamse Jeugdraad aan de Vlaamse Regering een voorstel voorlegt met betrekking tot de wijze waarop de Jeugdraad wordt verkozen. De Jeugdraad zet daarvoor de nodige stappen.

Het mandaat van de nieuwe Jeugdraad begint in 2021. Op dit moment bereidt ze het verkiezingstraject van het najaar 2020 voor. Ze voorziet, zoals in 2017, zowel in de verkiezing van een nieuwe Jeugdraad als in een inhoudelijk traject met kinderen en jongeren. Die verkiezing is één zaak; je hebt ook een inhoudelijk traject dat daaraan is gekoppeld.

De Jeugdraad legt in het voorjaar van 2020 het verkiezingsreglement ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering. Ik zal daarover namens de Vlaamse Regering ook met de Jeugdraad in gesprek gaan.

Het aantal kandidaten en stemmen is uiteraard belangrijk voor de representativiteit. Ik verwacht dat de Ambrassade, die de Jeugdraad hierin ondersteunt, de oproep tot kandidaatstelling en de informatie om te stemmen zo ruim mogelijk verspreidt bij de Vlaamse jeugd. De Ambrassade bouwt daarbij voort op haar ervaringen bij de vorige verkiezingen.

In 2017 namen meer dan vijfduizend kinderen en jongeren deel aan het inhoudelijk traject tijdens de kiescampagne. Dat was een sterk resultaat. Maar er waren heel wat minder kinderen en jongeren die ook hun stem hebben uitgebracht. We gaan

nu inderdaad kijken hoe dat kan worden versterkt, en hoe we meer kinderen en jongeren tijdens de campagne kunnen vasthouden, zodat ze hun stem effectief uitbrengen. De Ambrassade werft alvast een tijdelijk medewerker aan om het verkiezingstraject in 2020 te ondersteunen.

Zoals ik al zei, is het aantal kandidaten en stemmen belangrijk. Maar het is ook niet het enige. Ook het inhoudelijk traject is heel erg belangrijk. Ook daar werd in 2017 een mooi parcours gelopen, en we zullen dat ook verderzetten.

Het huishoudelijk reglement werd goedgekeurd door de leden en gepubliceerd op de webstek van de Jeugdraad. Het is duidelijk over de uitsluiting van leden. De Jeugdraad kan leden uitsluiten om de volgende redenen: wanneer leden meermaals niet-verontschuldigd afwezig zijn; wanneer leden de visie en de missie van de Jeugdraad, de regels van de democratie, het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind niet respecteren; wanneer – en dit was enkele jaren geleden actueel – leden het huishoudelijk reglement schenden of de Jeugdraad schade toebrengen door hun gedrag.

Artikel 8, paragraaf 1, van het decreet houdende vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid bepaalt dat de Vlaamse Regering een vereniging subsidieert waarvan een van de taken de ondersteuning van de Jeugdraad is. Ik zei het al: zo ondersteunt De Ambrassade de Jeugdraad. De Ambrassade stelt één voltijdse coördinator te werk. Daarnaast dragen nog andere medewerkers van De Ambrassade voor een deel van hun werktijd bij tot die decretale taak.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Maar ik blijf toch enigszins op mijn honger zitten. De reglementen kan ik natuurlijk zelf ook opzoeken, maar ik peil vooral naar uw visie daarop. Als ik het goed versta, zegt u mij nu dat zij met een voorstel zullen komen in verband met de kiesprocedure en dat u dat dan zult evalueren. Maar misschien is het belangrijk dat u daar eens proactief over nadenkt en een voorstel doet.

Om het even te kaderen. Er zijn 912 stemmen. Er zijn 1,5 miljoen Vlamingen tussen 15 en 30 jaar. Dat is een opkomst van 0,006 procent. 1,7 miljoen euro jaarlijkse subsidie. Dat is meer dan 1700 euro per uitgebrachte stem. Het lijkt me dus toch wel nuttig dat u zelf al eens nadenkt en zelf al eens op voorhand in overleg treedt met de Jeugdraad over hoe u dat probleem kunt oplossen. Mijn partij heeft het geloof in dat racistische adviesorgaan al lang opgegeven. Ik dacht: 'nieuwe minister, nieuwe kansen'... *(Opmerkingen van minister Dalle)*

Ja, racisme. Als u de uitspraken van verschillende leden die daarin verkozen zijn bekijkt, dat is plat racisme.

Maar zoals ik zeg: 'nieuwe minister nieuwe kansen'. Ik hoopte dus echt dat u werk wilde maken van een duidelijke, transparante en eerlijke verkiezingsprocedure, met voldoende bescherming voor de verkozen leden.

U haalt het reglement aan op basis waarvan leden uit de raad kunnen worden geweerd. Maar wie toetst dat aan dat reglement? Zijn dat de verkozen leden zelf?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, collega's, eerst en vooral hoop ik dat iedereen het hier met mij eens zal zijn dat die Panoreportage van een jaar geleden echt gortig was. Minister, ik heb veel respect voor de manier waarop de Jeugdraad met die reportage is omgegaan. Als je je als jongere engageert en je steekt daar heel veel

tijd in omdat je dat goed wilt doen, en je ontdekt dat er een xenofob clubje is dat bewust de organisatie waarvoor je je geruime tijd belangeloos inzet, infiltreert, met als enige doel om een breed inspraakorgaan te kapen en kapot te maken, kan ik mij voorstellen dat je eventjes goed van je melk bent.

Mijnheer Brusselmans, gezien de nauwe link tussen uw partij en het openlijk xeno-, homo- en transfobe en antisemitische Schild & Vrienden hebben wij noch de Jeugdraad in dezen lessen van u te krijgen. Het zou u sieren mocht u zich daar formeel van distantiëren.

Minister, de Jeugdraad heeft dat goed aangepakt omdat het evident is dat dergelijke figuren niet in de Vlaamse Jeugdraad kunnen functioneren –nu niet en nooit.

Collega's, uiteraard moet de Jeugdraad een weerspiegeling zijn van de jongerenpopulatie. Maar het is even vanzelfsprekend dat we niet kunnen toestaan dat dergelijke groeperingen bewust infiltreren in onze Vlaamse Jeugdraad. Die Vlaamse Jeugdraad moet opkomen voor alle jongeren in Vlaanderen. Net daarom zou het uitgesloten moeten zijn dat dergelijke gebrainwashte figuren de Jeugdraad infiltreren om hun haatboodschap te kunnen verspreiden. Daarom, minister, vraag ik mij eerder af hoe we er in de toekomst beter voor kunnen zorgen dat dergelijke creaturen niet in onze Vlaamse Jeugdraad kunnen infiltreren en, misschien nog breder – en vandaag is nog maar eens gebleken dat dat echt nodig is –, hoe we ervoor kunnen zorgen dat die haatboodschappen die in onze maatschappij worden verspreid en die onder andere door de partij van collega Brusselmans constant worden verspreid, aangepakt worden want dat is een vreselijke evolutie.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord

Freya Perdaens (N-VA): Ik wil graag terug tot de kern komen. We herinneren ons allemaal wat er is gebeurd, en wat er is gebeurd, heeft zijn weerslag gehad. Maar het basisprincipe hier is participatie. We staan voor verkiezingen van een nieuwe jeugdraad en dat moet participatief verlopen. Een Vlaamse jeugdraad zal ook maar best representatief zijn. Dat moet de kern van de zaak zijn.

De Ambrassade is zich bewust van de valkuilen en hindernissen voor het verkrijgen van een representatieve raad. We hebben er vertrouwen in dat ze tot een degelijke procedure zullen komen en de minister heeft dat duidelijk ook. In dat kader is het heel belangrijk dat we ervoor kunnen zorgen dat zoveel mogelijk jongeren zich engageren, dat daar een oproep voor gebeurt. Te veel regeltjes zou dat heel fragiele engagement compleet doodknippen.

Die verkiezingen staan dus voor de deur en misschien is het een goed idee om een zo breed mogelijke dekking te krijgen, om een representatieve raad te bekomen, om in overleg met de minister van Onderwijs uit te zoeken of er een actie- en misschien ook een communicatieplan mogelijk is om die jongeren daar te bereiken waar je ze het meest gegroepeerd en gecoördineerd kunt treffen, en dat is in de scholen. Misschien is er ruimte voor om daar naartoe te werken.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, bedankt om heel duidelijk de puntjes op de i te zetten, en duidelijk te maken hoe dat traject verloopt en ook om de correcte rol van de Ambrassade hierin te duiden, de goede manier waarop ze ondersteuning bieden aan de organisatie van de verkiezingen en de werking zelf van de Vlaamse Jeugdraad. Ze zijn op een heel serene manier omgegaan met wat er naar boven is gekomen na de pano-reportage.

Aan het bepalen van de prioriteiten voor de Jeugdraad hebben vijfduizend mensen deelgenomen. Dat is een heel mooi aantal voor jongeren. Ze willen zich echt

engageren en nadenken over de prioriteiten waarmee de Vlaamse Jeugdraad bezig moet zijn. Als blijkt dat het aantal uitgebrachte stemmen voor de verkiezing van de Jeugdraad onder de duizend blijft, moeten we misschien eens kijken naar de procedure die wordt gebruikt. Voor het bepalen van de prioriteiten is het heel gemakkelijk om je te registreren en je voorkeur te geven, maar voor het uitbrengen van de stemmen voor de leden van de Jeugdraad is dat veel ingewikkelder. Dat moet gebeuren met een token, je moet je identiteitskaart laten lezen.

Dat is nodig, zeker voor de verkiezing van personen, maar misschien moeten we zoeken naar een manier waarop de controle van de identiteit kan worden gecombineerd met een toegankelijker manier om stemmen uit te brengen. Er is wel degelijk een groot verschil tussen het aantal jongeren die deelnemen aan de inhoudelijke standpuntbepaling, en aan de verkiezing van de Jeugdraad zelf. De itsme-applicatie is bijvoorbeeld een heel handige manier om daarin toe te passen.

Tot slot wil ik de oproep van collega Anaf bijtreden. We moeten echt wel opletten voor infiltratie en kaping van de Vlaamse Jeugdraad door georganiseerde en gegroepeerde verenigingen. Die willen een bepaalde politiek en boodschap brengen. Daartegen moeten we ons wapenen, want dat is niet waar alle Vlaamse jongeren achterstaan.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, we vinden allemaal dat het in deze tijden meer dan ooit van belang is dat de Vlaamse Jeugdraad de belangen van alle Vlaamse kinderen en jongeren, en alle kinderen en jongeren die in Vlaanderen wonen, kan verdedigen. Ik roep op om de zoektocht voort te zetten naar een betere procedure om meer mensen, meer jongeren en kinderen te betrekken, naar een manier om de Vlaamse Jeugdraad zijn rol nog beter te laten spelen. Die rol moet de Jeugdraad kunnen spelen, voor alle duidelijkheid, binnen het kader van de wetgeving – dat geldt op alle gebieden –, maar ook in alle vrijheid. Het heeft geen zin om belang te hechten aan participatie en inspraak om dan een te stringent kader op te leggen over hoe de Vlaamse jeugd zich moeten organiseren in de Vlaamse Jeugdraad.

Ik heb er alle vertrouwen in, en misschien meer dan in sommige volwassenengroepen. Ik heb er alle vertrouwen in dat de jongeren zelf de keuze kunnen maken over hoe ze hun functioneren gaan organiseren. Ik doe dus een grote oproep voor veel autonomie en veel vertrouwen in de Vlaamse Jeugdraad om zijn rol daarin te spelen, om zijn werk te doen.

Tot slot, mijnheer Brusselmans, ik zou u aanraden om de droom die u blijkbaar hebt dat u ooit de hele Vlaamse jeugd zult kunnen controleren en bepalen wat die moet doen, los te laten. U gebruikt hier heel graag grote woorden. Als u de Vlaamse Jeugdraad een racistische organisatie noemt, dan is dat een belediging voor alle vrijwilligers die er hun tijd en energie in steken. Er bestaan formele instanties om een klacht in te dienen. Ik stel voor dat u na deze zitting naar buiten gaat en een klacht indient bij die organisaties voor racisme omdat u hier niet zomaar gratis dergelijke uitspraken kunt doen die een belediging zijn en die op niets slaan.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Voorzitter, collega's, dank u wel voor de bijkomende opmerkingen en vragen.

De nieuwe kinderrechtencommissaris, Caroline Vrijens, heeft in haar meest recente jaarverslag gezegd dat participatie van kinderen en jongeren het allerbelangrijkste is als het gaat over kinderrechten. Ik denk dat dat heel terecht is. We moeten echt naar de zorgen en belangen van kinderen en jongeren luisteren. We kunnen dat

uiteraard een-op-een doen, maar we hebben als beleidsmakers natuurlijk ook een betrouwbare partner nodig, die die belangen en die rechten van kinderen tot bij ons brengt. De Vlaamse Jeugdraad is daarvoor onze partner. Ik denk dat we hier allemaal de zorg delen dat, wanneer die Vlaamse Jeugdraad volgend jaar opnieuw wordt samengesteld, dat gebeurt op een wijze die representativiteit verzekert. Daarvoor zullen we daadwerkelijk het overleg verder opstarten. We zullen verder overleggen met de Vlaamse Jeugdraad om te bekijken hoe we dat zo goed mogelijk kunnen doen.

Ik heb hier wat discussie gehoord over de samenstelling van de Vlaamse Jeugdraad en ook de regels inzake de uitsluiting van personen met extreme ideeën. Collega Anaf, ik denk dat het huishoudelijk reglement dat ik heb geciteerd, eigenlijk op dat punt vrij duidelijk is en voldoende ruimte laat, zoals vorig jaar ook is gebleken.

Collega Brusselmans, u hebt gesproken over racisme. Ik herinner er gewoon aan dat dat een term is die door de strafwet is gedefinieerd. In die zin denk ik dat het belangrijk is, aansluitend bij wat collega Vaneeckhout zegt, om daar rekening mee te houden. Ik heb trouwens uw fractie daar ook al op horen reageren in een andere context toen werd gesproken over racisme. Als men een aantal aantijgingen doet die onder de strafwet vallen, dan gaat men dat ofwel terugnemen ofwel aantonen. Dat is hoe het gaat in een rechtstaat.

Er zijn hier een aantal heel interessante suggesties naar voren geschoven. Collega Perdaens, zo denk ik dat het heel pertinent is om de link te leggen met het onderwijs. We zullen daadwerkelijk ook met collega Weyts bekijken hoe dat zo goed mogelijk kan gebeuren, of het onderwijs misschien ook een steunende rol kan spelen.

Collega Van de Wauwer, ik denk inderdaad dat de manier waarop men vorige keer moest stemmen, met de eID en de registratie daarvan, voor een aantal jongeren een hinderpaal is. We zullen inderdaad bekijken hoe we dat misschien nog gemakkelijker kunnen maken, zodat zo veel mogelijk jongeren die willen stemmen, dat ook daadwerkelijk doen, zonder al te veel administratieve overlast. De doelstelling is natuurlijk om echte participatie via de Vlaamse Jeugdraad maximaal mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Eerst en vooral dank aan de collega's van CD&V en de N-VA. Ik denk dat die voorstellen zeker goede voorstellen zijn. Dat 'itsme'-voorstel wou ik zelf nog doen, want nu was dat zeer vervelend, met die identiteitskaart en dat bakje. De jeugd werkt meer via een smartphone. Het lijkt me ook een zeer goed idee om dat te bespreken met de minister van Onderwijs.

Ik wil zelfs collega Anaf steunen bij zijn vraag om infiltratie en racisme tegen te gaan, want op dit moment – en ik zal het nog één keer herhalen – heeft men het over "minder witte mannen", zegt men zich niet goed te voeren in "witte ruimtes", zegt men dat blanke mensen kleine kindjes zijn die moeten worden beschermd. Stel je eens voor dat je dat verandert in 'zwarte'. Dan zou het hier plots wél op zijn kop staan. Platte DDR! (*Instemming bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over Aalst Carnaval, dat afstand neemt van zijn erkenning als werelderfgoed door UNESCO – 559 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het laten schrappen van Aalst Carnaval van de Werelderfgoedlijst van UNESCO – 590 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, op 1 december liet de burgemeester van Aalst, uw partijgenoot Christophe D'Haese, weten dat Aalst Carnaval zelf afstand zou nemen van zijn erkenning bij UNESCO als werelderfgoed, ondanks het feit dat een delegatie van de gemeente in september nog in Parijs overleg was gaan plegen met UNESCO.

De discussie tussen Aalst Carnaval enerzijds en de UNESCO-organisatie anderzijds is al even aan de gang. UNESCO stelde al enkele keren dat Aalst Carnaval "ingaat tegen de waarden van respect en waardigheid die worden belichaamd door UNESCO, en in strijd is met de principes die het immateriële erfgoed van de mensheid onderbouwen." UNESCO vindt dus met andere woorden, als ik het goed begrijp, dat immaterieel erfgoed enkel erfgoed kan zijn als het bepaalde waarden en principes uitdraagt. Ik zou dat op zijn minst een gevaarlijke stelling durven te noemen.

De burgervader stelde in zijn reactie, terecht, dat Aalstenaars helemaal geen racisten of fascisten zijn en dat Aalst de hoofdstad van spot en satire moet blijven. Alleen uw partijgenoot Freilich volgde die redenering precies een beetje minder. Hij sprak onder meer over een gebrek aan inschattingsvermogen en wonden die nog niet geheeld zijn. Ook Jan Louies, bezieler van de losse groepen in de carnavalsstoet, vindt het laten schrappen geen goed idee. Hij vindt ook niet dat men met alles zou moeten kunnen lachen – opnieuw een gevaarlijke stellingname.

Omdat u in uw beleidsnota nog te kennen gaf alle elementen op de Vlaamse inventaris te willen voordragen voor de verschillende UNESCO-lijsten, heb ik de volgende vragen. Wat is uw reactie op de wil tot afstand van erkenning door de stad Aalst en de houding van UNESCO daaromtrent? Is er met uw diensten overleg gepleegd vanuit de stad Aalst? Hebben u of uw diensten overleg gepleegd of contact gehad met UNESCO? Wat is de procedure die de stad Aalst hiervoor moet doorlopen? Ik heb mijn best gedaan om dat uit te pluizen, maar dat is een heel ingewikkeld kluwen. En volgens wat ik gevonden heb, kan dat helemaal niet zomaar.

Kunt u bij UNESCO navragen of er nog materieel of immaterieel erfgoed is dat hun waarden en principes niet zou uitdragen? Wijzigt dit eventueel uw plannen om op dezelfde manier met UNESCO te blijven samenwerken? Plant u initiatieven om Aalst Carnaval te beschermen tegen mogelijke censuur in de toekomst, uitgaand van andere instanties? Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan Unia.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, sinds 2010 is Aalst Carnaval opgenomen in de lijst van meesterwerken van het orale en immateriële erfgoed

van de mensheid van UNESCO, maar na een aantal klachten vanuit de Joodse gemeenschap komt het onderwerp Aalst Carnaval aan bod op de vergadering van het intergouvernementeel comité dat van 9 tot 14 december samenzit in Colombia. De beslissing om het onderwerp op de agenda te zetten, werd unaniem genomen en komt er op vraag van het secretariaat van UNESCO. Op de agenda lezen we echter dat België nog steeds geen officiële en formele reactie heeft gegeven in antwoord op de verschillende reacties die door UNESCO werden ontvangen en die werden overgemaakt aan ons land.

Er kwam een vraag tot informeel overleg, dat plaatsvond op 17 september in Parijs. Op die vergadering maakte burgemeester D'Haese van Aalst duidelijk dat Aalst Carnaval geen censuur duldt. Vorige week gaf hij vervolgens te kennen de vergadering in Colombia niet te zullen afwachten en zelf het initiatief te zullen nemen om Aalst Carnaval van de UNESCO-lijst te laten schrappen.

Op 23 oktober publiceerde Unia zijn rapport 'Carnaval en de grenzen van de vrijheid van expressie'. In het rapport wordt verder ingegaan op zowel het sociologisch-historische kader van carnaval als op de wettelijke grenzen van de vrijheid van expressie in België. De bedoeling is de kwestie te objectiveren en los te maken van de vaak hoogoplopende emoties en de ingenomen patstellingen. Het resultaat is een volgens mij zeer genuanceerd rapport, dat wil inzetten op dialoog. Alle partijen konden er zich ook in vinden.

We kunnen ons dan ook niet van de indruk ontdoen dat het eenzijdig opzeggen van het overleg en het initiatief om de UNESCO-vergadering niet af te wachten, maar Aalst Carnaval zelf te laten schrappen van de UNESCO-lijst, een beslissing is die door ideologische en electorale motieven is ingegeven en die zeker de polarisatie nog wil versterken en uitbuiten eerder dan tot verzoening en overleg te komen, iets wat volgens ons nochtans binnen handbereik was.

Minister, waarom kwam er nog geen formeel antwoord vanuit ons land aan UNESCO op de reacties die werden ontvangen en overgemaakt aan ons land?

Staat de Vlaamse Regering achter de beslissing van de burgemeester van Aalst om Aalst Carnaval van de lijst te laten halen? Werd hierover overleg gepleegd?

Wat is uw reactie op de aanbevelingen in het rapport van Unia?

Wilt u initiatieven nemen om gemeenschappen te verzoenen en de polarisatie rond carnaval te ontmijnen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, vooraleer ik antwoord op de verschillende deelvragen, wil ik duidelijk stellen dat het niet tot mijn intentie behoort om al de elementen die vandaag zijn opgenomen in de Vlaamse inventaris, ook op te nemen in de representatieve lijst van immaterieel cultureel erfgoed van UNESCO. Die beslissing berust enkel en alleen bij de erfgoedgemeenschappen zelf. Het is wel zo dat ik blijvend zal inzetten op de ondersteuning van deze gemeenschappen die zelf beslissen de stap te zetten. De beslissing ligt dus bij de erfgoedgemeenschappen. Wanneer zij die stap willen zetten, kunnen zij rekenen op de steun van mijn administratie.

Ik zal hen uiteraard, zeker met de concrete case van Aalst Carnaval in gedachten, wijzen op de mogelijke gevaren of knelpunten die eraan verbonden zijn, namelijk dat het consequenties heeft om toe te treden.

Mevrouw Meuleman, wat het specifieke dossier van Aalst Carnaval betreft, is er vorige week, na een laatste overleg met de andere deelstaten op de CoorMulti-vergadering,

een officiële Belgische reactie opgemaakt die werd overgemaakt aan UNESCO. Er kon niet eerder worden gereageerd, omdat eerst de dialoog werd afgewacht tussen de carnavalisten onderling en tussen de carnavalisten en de Joodse gemeenschap. Binnen de geest van de conventie 2003 moest eerst de erfgoedgemeenschap zelf, namelijk de beoefenaars en zij die het erfgoed uitdragen, bepalen hoe zij die UNESCO-erkenning zien in de toekomst.

Mevrouw Meuleman, mijnheer Brusselmans, u vraagt welke initiatieven ik zal nemen. Zoals reeds gesteld, staan erfgoedgemeenschappen, dit wil zeggen de beoefenaars van het erfgoed, centraal binnen het beleid rond immaterieel erfgoed. Vanuit het beleid wil ik inzetten op het bevorderen van dialoog, niet alleen binnen dit specifieke dossier, maar rond immaterieel erfgoed in brede zin. Bij immaterieel erfgoed gaat het immers soms over praktijken of tradities waarover binnen de samenleving anders wordt gedacht of waarrond bepaalde gevoeligheden bestaan.

In het kader van de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed vraagt de Vlaamse overheid dat erfgoedgemeenschappen een aantal ethische principes in acht nemen. Dat behelst vast en zeker geen censuur, maar een algemeen bewustzijn rond het feit dat anderen anders kunnen denken over het erfgoed en de bereidheid om daarover in dialoog te gaan. Dit bewustzijn bij erfgoedgemeenschappen helpen verhogen, kan een nuttige stap zijn in het vermijden van of omgaan met controverses. Binnen de erfgoedsector is heel wat expertise aanwezig, onder andere bij de dienstverlenende organisaties en ook bij de Werkplaats immaterieel erfgoed, de organisatie die de zorg opneemt voor het immaterieel erfgoed in Vlaanderen. Er bestaat dus wel wat expertise rond het omgaan met erfgoed waarrond controverses bestaan. Dat kan gaan over mensenrechten, maar bijvoorbeeld ook over dierenrechten, volksgezondheid enzovoort.

Ik wil die aanwezige expertise nog beter bekendmaken bij erfgoedgemeenschappen, zodat ze beter kunnen omgaan met kritiek en controverses, en hun immaterieel erfgoed ten volle kunnen blijven beleven.

Mevrouw Meuleman, mijnheer Brusselmans, als u mij vraagt naar mijn reactie op het standpunt van de stad Aalst, wil ik duidelijk stellen dat wij ons vanuit de Vlaamse Regering niet wilden mengen in de beslissing die in Aalst zou worden genomen. Er is zoiets als autonomie van lokale besturen en die respecteren we ook. Ik heb het grootste respect voor de keuze van de carnavalisten, verwoord door het stadsbestuur, om vrijwillig afstand te doen van de UNESCO-erkenning. Deze boodschap werd vorige week dan ook zo doorgegeven aan UNESCO in dat officiële antwoord.

Het is een belangrijk principe binnen de UNESCO-conventie 2003 voor het borgen van immaterieel erfgoed dat erfgoedgemeenschappen, namelijk zij die het erfgoed beoefenen en uitdragen, zelf verantwoordelijkheid nemen voor het erfgoed. In 2010 werd Aalst Carnaval op de representatieve lijst van UNESCO geplaatst vanuit de wil van de carnavalisten zelf. Het was dan ook aan hen om zelf te beslissen hoe te reageren op de mogelijke schrapping door UNESCO.

Wat de houding van UNESCO betreft, betreur ik ten zeerste dat er onmiddellijk na de carnavalstoet in een perscommuniqué in harde bewoordingen is gereageerd zonder de zaak eerst grondig te onderzoeken en in dialoog te gaan met de erfgoedgemeenschap. Volgens mij had het anders kunnen lopen wanneer dat wel was gebeurd.

Het departement Cultuur en het Departement Buitenlandse Zaken, die de conventie 2003 opvolgen, hebben een gesprek gehad met de stad Aalst om mogelijke pistes na te gaan. Daarbij werden ook externe experts betrokken. Op vraag van de administratie vond op 17 september 2019 een gesprek plaats bij UNESCO in Parijs tussen de stad Aalst, de Evaluation Body, een adviserende instantie binnen de UNESCO-conventie 2003 en het secretariaat van de UNESCO-conventie 2003.

Mijnheer Brusselmans, u vraagt naar de procedure. Daar kan vandaag weinig over gezegd worden. Nog nooit eerder werd een element geschrapt van de UNESCO-representatieve lijst van immaterieel erfgoed van de mensheid. Er zijn geen specifieke procedures vastgelegd over hoe een element van de UNESCO-lijst wordt geschrapt. Desondanks heeft UNESCO op het intergouvernementeel comité van 9 tot 14 december in Colombia de mogelijke schrapping van Aalst Carnaval van de representatieve lijst geagendeerd.

Vanuit de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de UNESCO heeft ons land aan UNESCO laten weten dat Aalst afstand neemt van de UNESCO-erkenning en de vraag gesteld om Aalst Carnaval van de representatieve lijst te verwijderen. Het verdere gevolg moeten we nog afwachten aangezien het agendapunt uitgerekend vandaag wordt behandeld op het UNESCO-Comité dat vergadert in Bogota.

De vertegenwoordiger van het departement Cultuur die het comité deze week bijwoont, liet bij aankomst in Bogota weten dat er op vraag van de Belgische diplomatie een addendum werd toegevoegd aan het betreffende agendapunt. Het agendapunt werd niet geschrapt, ook al werd daar bij UNESCO aanvankelijk wel op aangedrongen. We kunnen nu alleen maar afwachten hoe de discussie in Bogota verder zal verlopen. Het addendum wil dus zeggen dat het agendapunt zonder voorwerp is omdat men zelf vraagt om van de lijst te worden verwijderd.

U vraagt of er nog ander erkend erfgoed in Vlaanderen ter discussie staat. Er zijn geen klachten of vragen binnengekomen. Als dat wel het geval is, worden die telkens onmiddellijk via de Belgische diplomatie bij UNESCO doorgegeven aan de betrokken deelstaten. We mogen er dus van uitgaan dat dit niet het geval is.

Vlaanderen is sinds het ontstaan van de UNESCO-conventie 2003 voor het borgen van immaterieel erfgoed altijd heel betrokken geweest, met actieve deelname aan bijeenkomsten en werkgroepen en door het inzetten van experts. Het heeft ons de kans geboden ons immaterieel erfgoed internationaal uit te dragen, met een mooi aantal erkende elementen zoals de Heilig Bloedprocessie in Brugge, de biercultuur, de garnalvisserij te paard enzovoort. Ook voor de toekomst biedt dit kansen, zowel voor nieuwe voordrachten van ons Vlaams immaterieel erfgoed als in internationale samenwerking in gezamenlijke voordrachten met andere landen.

Ook binnen andere domeinen van het cultuurbeleid, en ruimer binnen andere beleidsvelden zoals Onderwijs, Onroerend Erfgoed en dergelijke meer, lopen al vele jaren samenwerkingen en biedt UNESCO kansen. Het is dan ook zeker mijn intentie om te blijven samenwerken met UNESCO. Ik hoop dat we deze rimpeling in de samenwerking snel achter ons kunnen laten.

Mevrouw Meuleman, ik heb kennisgenomen van het genuanceerde standpunt van Unia. De vrijheid van meningsuiting behelst dat er binnen een open samenleving ook meningen kunnen worden geuit die mogelijk schokken, verontrusten of kwetsen. Zeker binnen een traditie als die van Aalst Carnaval, die effectief draait rond ironie en spot, bestaat die mogelijkheid.

Unia erkent ook dat de carnavalisten van de Vismooil'n binnen de wettelijke grenzen van de vrijheid van expressie zijn gebleven. Unia roept op tot dialoog en empathie, en dat is correct. Wat voor de ene een onschuldige grap is, kan door de andere als zeer kwetsend worden ervaren. Het is mijn aanvoelen dat het geenszins de intentie van de carnavalisten was om een antisemitische of een dehumaniserende daad te stellen, maar de carnavalisten moeten zich ook kunnen inleven in de gevoeligheden van hen die ze portretteren, net zoals anderen zich ook moeten kunnen inleven in de traditie van Aalst Carnaval. Dialoog en open discussie zijn daarbij noodzakelijk.

Of de aanbevelingen ook daadwerkelijk een structureel effect zullen hebben, is een andere kwestie. Zoals Unia erkent, zijn tradities die sterk verankerd zijn en in

verhouding staan tot een lokale gemeenschap moeilijk van boven af te veranderen. Dergelijke tradities en gemeenschappen laten zich niet sturen. Tradities evolueren voortdurend, maar ze doen dat organisch en vanuit de gemeenschap zelf. Zeker met een omkeringstraditie als carnaval dat juist machtsrelaties voor korte tijd omdraait, dreigt dat contraproductief te werken. Ik verwacht dat Aalst Carnaval wat dat betreft dit jaar bol zal staan van de verwijzingen naar deze situatie. Ik kan enkel maar hopen dat dit gebeurt met humor en met respect voor elkaars waardigheid als mens en als gemeenschap.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Er is veel verduidelijkt. Ik ben blij dat we op dezelfde golflengte zitten dat het de erfgoedgemeenschap zelf moet zijn die beslist of ze al dan niet bij de UNESCO-club wil horen. Ik heb de afgelopen weken met verschillende carnavalisten contact gehad en zij zijn tevreden met de keuze van burgemeester D'Haese om er zelf uit te stappen, want ze willen absoluut niet de mond worden gesnoerd. Vrijheid van meningsuiting is een van de hoogste waarden die we moeten uitdragen in deze maatschappij. Als je al niet meer mag lachen met bepaalde dingen, dan is onze samenleving verloren. Het gebeurt maar al te vaak vandaag. Denk maar aan de haatprocedure die momenteel bezig is tegen het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond, maar dat terzijde.

Er moet uiteraard respect zijn. Ik geef u daar gelijk in. Ik denk echter niet dat het het doel was van de carnavalisten om antisemitische boodschappen de wereld in te sturen. Ik hoop dat we een leuke stoet tegemoet gaan dit jaar.

Is het mogelijk om met UNESCO overleg te plegen om in een bepaalde procedure of clause te voorzien zodat duidelijk is hoe men uit zo'n verdrag kan stappen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, ik ben enerzijds heel blij met uw genuanceerd antwoord, maar anderzijds blijf ik het betreuren dat Aalst Carnaval verdwijnt van de UNESCO-lijst. Uiteindelijk is de bedoeling wel heel nobel en wil men op die manier immaterieel erfgoed borgen, tradities duurzaam verderzetten, er respect voor opbrengen, ze uitdragen en zichtbaar maken naar de rest van de wereld. Dat zijn mooie intenties wat betreft de garantie voor het voortbestaan van mooie tradities.

Aalst Carnaval verdwijnt nu van die lijst. Het is wel heel eigenaardig dat u pas vorige week een officiële reactie hebt kunnen geven vanuit ons land aan UNESCO, omdat de klachten toch al binnen waren in maart. De hele heisa is opgestart onmiddellijk na het carnaval in maart met misschien – ik ben het met u eens – een te snelle veroordeling door UNESCO zonder de context te kennen en zonder eerst in dialoog te gaan. We kennen de verdere stappen en de polarisering, waardoor we nu tot een bijna onvermijdelijke catharsis komen.

Had er niet vroeger ingegrepen kunnen worden? U hebt gezegd dat het niet eerder kon omdat het overleg afgewacht moest worden, maar het is wel een hele lange periode. Indien we eerder hadden gereageerd ten opzichte van UNESCO had de dialoog misschien kunnen worden opgestart en hadden we nu niet die agendering gehad en de vraag of we er niet beter zelf uitstappen omdat het niet meer recht te trekken is. Als we het niet zelf doen, dan was er waarschijnlijk een schrapping geweest. Het is sowieso een heel moeilijke situatie.

De hele erkenning zelf heeft ook voor moeilijkheden gezorgd. Ze heeft een megafoon gezet op het evenement. Zaken die vroeger lokaal waren en in een bepaalde context werden gezien, worden nu uit de context gerukt en worden plots

wereldnieuws. Beelden worden verspreid, en dan krijg je inderdaad die polarisatie. We moeten ons daar vragen bij stellen, ook voor de toekomst. Het is niet het eerste incident van die aard en het zal ook niet het laatste zijn.

Het rapport van Unia is heel genuanceerd. U hebt dat erkend. Het zegt dat we de zaken in hun context moeten zien. Carnaval is beperkt in de tijd en ook qua plaats. Alles wordt omgekeerd. Er worden stereotypen gebruikt en dat moet ook kunnen. Wij willen geen censuur en ook geen zelfcensuur. Alles moet nog kunnen. Maar langs de andere kant moeten wij ook erkennen dat mensen zich gekwetst kunnen voelen. Ook daaraan moeten wij erkenning geven. En wij gaan dit alleen maar oplossen als er een dialoog komt en als er gesensibiliseerd wordt, als we kunnen bekijken hoe dingen kunnen evolueren.

Minister-president, gaat u daar verder mee aan de slag? U hebt gezegd wat er geweest is, en dat dat rapport er is. Maar wat is uw rol? Wat is de rol van de Vlaamse Regering om die dialoog op gang te trekken?

We zien nu een verdere polarisering, het opkloppen van het incident. De burgemeester van Aalst heeft daar voor een deel toch mede schuld aan. De posities komen steeds verder uit elkaar te liggen, in die mate dat het zelfs moeilijkheden veroorzaakt in uw eigen partij. Leden van uw partij zijn het niet eens met de manier waarop die burgemeester communiceert. Hij heeft dat na de gemeenteraad van maandag ook gedaan. Hij heeft nog eens alles dik in de verf gezet. Hij heeft nog eens gezegd dat hij geen inmenging duldt. Maar dat is ook nooit de bedoeling geweest. Wij willen geen censuur. Niemand pleit daarvoor. Minister-president, wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat de dialoog wordt opgestart in en buiten Aalst, om dit in de toekomst te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Minister-president, ik ben ook van de streek van Aalst en weet hoe het carnaval daar leeft. Aalstenaars leven voor het carnaval. Het is een heel belangrijk deel van hun cultuur en identiteit. Maar nu hebben de hele heisa en de traagheid waarmee er werd gereageerd ertoe geleid dat Aalst opnieuw wereldnieuws is geworden, van The Jerusalem Post tot The New York Times. Aalst wordt in verband gebracht met antisemitisme en racisme.

Minister-president, hoe reageert u daarop? Wat kunnen we doen om dat zeer negatieve imago, dat bij uitbreiding ook Vlaanderen treft, te counteren?

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): In dit dossier zijn dialoog en contextualisering absoluut primordiaal. Net dit is nu van de baan. Het is contraproductief om de dialoog, die bij de UNESCO-erkenning hoort, eenzijdig af te wijzen. Het is niet omdat Aalst Carnaval van de UNESCO-lijst verdwijnt, dat Aalst Carnaval nooit meer onder vuur zal komen te liggen.

Minister-president, ik wil u vragen om daarin een bemiddelende rol te spelen. Stemmen binnen UNESCO clashen met die van Aalst, en er worden hakken in het zand gezet. Voor beide visies valt iets te zeggen. Een verzoenende bemiddelaar met kennis van zaken en connecties op het internationale toneel is zeer welkom. Uw voorganger, minister Gatz, was een uitgesproken voorstander van die bemiddelende rol. Hij was daarin ook altijd zeer duidelijk. Een overheid die ingrijpt in het carnavalsgebeuren om te zeggen wat kan en wat niet kan, is onwenselijk. Maar tegelijkertijd mag het carnaval natuurlijk ook geen vrijgeleide zijn om zomaar alles te kunnen doen.

In die optiek heeft minister Gatz in 2018 een verklaring van ethische principes in het leven geroepen. Ik pleit dus voor die verzoenende rol. Dat kan niet alleen nu

maar ook in de toekomst helpen om mooie Vlaamse tradities in het juiste licht te plaatsen en om ervoor te zorgen dat internationale erkenning, zoals die van UNESCO, te beurt kan blijven vallen aan ons immaterieel erfgoed.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik denk dat we, los van dit incident, echt wel moeten vaststellen dat de dialoog en de context belangrijk zijn. Dat geldt in dit geval voor alle partijen. Daarom denk ik dat het net zo belangrijk is om die rol van dat immaterieel cultureel erfgoed te benadrukken. Want het zijn zowel de Werkplaats immaterieel erfgoed als het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed (FARO) die die rol kunnen opnemen, om de dialoog rond maatschappelijke thema's te bevorderen. Ik zou inderdaad willen oproepen dat zij die rol misschien met nog meer kracht spelen.

Wat mij in heel die situatie wel heel erg verwondert, is de houding van UNESCO zelf. Want twee dagen na het incident hebben zij zich inderdaad heel formeel uitgesproken: ze zouden Aalst Carnaval van de lijst schrappen. En laat dat nu net een organisatie zijn die oproept tot dialoog en dat in al haar criteria meegeeft. Het zijn net zij die, nog voor enige dialoog of gedachtewisseling daarover kon starten, hebben gezegd: 'jullie vliegen eruit.'

En dat heeft de situatie natuurlijk niet bevorderd. Want los daarvan zijn er in die maanden wel degelijk dialogen ontstaan: dialogen tussen de carnavalverenigingen en de Joodse gemeenschap, en tussen UNESCO en Aalst Carnaval. Er is dus op alle mogelijke manieren, zowel informeel als formeel, dialoog ontstaan. Dat kunnen we misschien als een klein lichtpunt zien. Maar het toont ook aan dat we echt meer in dialoog moeten treden rond heel wat andere onderwerpen en maatschappelijke debatten die leven, willen we die Vlaamse identiteit en die Vlaamse gemeenschap, zoals die is, en zoals die altijd dynamisch evalueert, in stand houden.

Ik wil verder toch nog opmerken dat, los van dit incident, de samenwerking tussen Vlaanderen en UNESCO altijd heel erg goed is geweest en zelfs uniek. De minister heeft er ook naar verwezen dat Vlaanderen, ook dankzij de expertise die we hier hebben en de mensen die zich daarvoor inzetten, een heel actieve rol speelt voor UNESCO. We mogen dit toch niet uit het oog verliezen. Zowel op het vlak van immaterieel erfgoed als onroerend erfgoed boeken wij heel veel vooruitgang, en spelen we echt een actieve rol. Daardoor kunnen we de identiteit van Vlaanderen versterken, niet alleen in Vlaanderen maar ook ver daarbuiten. Dat mogen we absoluut niet op het spel zetten.

Karin Brouwers (CD&V): Ook de CD&V-fractie heeft uiteraard het volste respect voor de beslissing van de carnavalisten en de stad Aalst. Dat staat buiten kijf. Ik ben ook zeer tevreden met het antwoord van de minister-president, waarin hij toch blijft oproepen tot dialoog. Maar ik hoop wel dat onze goede relaties met UNESCO niet onder druk zijn gekomen.

Ik lees dan toch in een bepaalde krant dat de burgemeester van Aalst spreekt over een kosmopolitisch cultuurkanon. Dat gaat ons toch niet helpen bij toekomstige erkenningen, denk ik.

Ik denk dat we allemaal het hoofd wat koel moeten houden in dezen. Er werd hier enorm gepolariseerd. Ik kan mij voorstellen dat, als je als burgemeester doodsbrede dreigingen krijgt, je op een bepaald moment gaat zeggen dat er grenzeloos wordt gepolariseerd door de Joodse gemeenschap. Maar laat ons nu stoppen met die polarisering, en laat ons de relaties met UNESCO verder op een goede manier uitbouwen. Ik hoop dat dat ook uw insteek is, minister-president.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's. Ik denk dat we hier allemaal een beetje mee verveeld zitten. Dat is hier de botsing van twee logica's. Er is ten eerste de logica van het carnaval. Ik ben zelf Limburger van afkomst, en ik heb ook het carnavalsbloed in mijn aderen zitten, maar dan van aan de Maaskant. Dat is natuurlijk iets speciaals. En dat aan de wereld uitleggen is onbegonnen werk. Je kunt zoiets zelfs moeilijk uitleggen aan het deel van Vlaanderen dat buiten de carnavalsgebieden ligt.

We zitten hier met de logica enerzijds van het carnavalsgebeuren en anderzijds van bevolkingsgroepen waarvan de gevoeligheid terecht bijzonder scherp is na wat ze hebben meegemaakt. Ik verwijs hier naar een uitspraak van de burgemeester van Aalst, die zei dat in het carnaval bijvoorbeeld met de Bende van Nijvel niet kan worden gespot. Dat is heel begrijpelijk in de Aalsterse context. Maar als je dat doortrekt naar andere contexten, en dan is de Joodse gemeenschap een voor de hand liggende context, dan kun je toch verwachten dat daar enige empathie bestaat om te bepalen wie er wordt aangepakt en hoe dat dan binnenkomt. Wij als politici kennen er iets van. Wij zijn vaak, en zeker in Aalst Carnaval, het voorwerp van spot. Dat weet je als je in dit vak staat.

We zitten hier op het kruispunt van twee logica's. Als je dat in een internationale context moet uitleggen, wordt dat onuitlegbaar. We worstelen daar allemaal een beetje mee.

Ik ben zelf een paar weken geleden naar Parijs geweest, naar de algemene vergadering van UNESCO. Ik heb daar mijn contacten gehad. Ik denk niet dat het Aalst-incident de relatie tussen Vlaanderen en UNESCO impacteert. Ik heb dat niet zo gevoeld. Ik heb die vragen op de man en de vrouw af gesteld. Ik voel aan dat er geen vertroebeling van de relatie is.

Er wordt hier gevraagd naar overleg over de procedures. Laat ons eerst maar eens bekijken hoe dit verloopt. Als dit binnen UNESCO op een treffelijke manier wordt opgelost, vind ik niet dat we proceduredebatten moeten voeren.

Er wordt ook naar vroeger gevraagd. Mevrouw Meuleman, die brief is zes weken na het aantreden van deze regering vertrokken. Natuurlijk is dat veel later dan de uitspraken van UNESCO over het incident, maar ik ben nog maar sedert begin oktober in deze functie. Ik zal er rekening mee houden, mochten er in de toekomst nog zulke incidenten zijn, om hier kort op de bal te spelen.

Er is nog de vraag om een dialoog op gang te brengen. We hebben daar binnen Erfgoed gespecialiseerde diensten voor. Die doen hun werk. Maar ik voel ook aan dat dit met het volgende carnaval geen Aalsters, maar een Vlaams imagoprobleem kan worden. En je kunt zelfs hoger gaan en van een Belgisch of Europees imagoprobleem spreken. Ik aanhoor de oproepen om een dialoog op gang te brengen. Het gaat niet om het soort van dialoog dat voor de camera's moet worden gevoerd. Ik aanhoor jullie verzoek, ik neem mijn verantwoordelijkheid, maar dit zal in de luwte gebeuren en niet in een grote mediashow. Dat zou weinig soelaas brengen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, ik ben echt tevreden met uw antwoord. Er moet inderdaad ook met UNESCO een dialoog komen. Naar ik hoor, zijn daar toch wel wat wonden geslagen. We zitten daar met enkele moeilijkheden, misschien niet met betrekking tot andere dossiers maar dan toch in dit dossier. We moeten dat wat koelen. Maar het zou, minister-president, goed zijn dat er ook met de burgemeester van Aalst wordt overeengekomen dat de zaken daar niet verder worden opgeklopt, dat de nuance en inderdaad de nodige empathie worden

opgebracht, en dat duidelijk wordt gemaakt en gezegd dat niemand censuur of zelfcensuur vraagt en dat iedereen voorstander is van de vrije meningsuiting en dat niemand die wil inperken. Een dosis empathie is nodig, en niemand heeft er baat bij dat datgene wat er nu aan het gebeuren is, verder wordt opgeklopt. Ik roep hem dus ook op tot een beetje begrip van zijn kant.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over initiatieven om cultuur te betrekken bij leesbevordering in het onderwijs – 599 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister, ik heb ogenschijnlijk een milde vraag voor u, maar vergis u niet. Het gaat over een thema waarover we het allemaal eens zijn, maar we moeten de consequenties ervan bekijken. U hebt ongetwijfeld gehoord dat we twee weken geleden een actualiteitsdebat hadden met minister Weyts over het leesniveau dat onrustwekkend is gedaald. Ik verwijs naar de PISA-rapporten (Programme for International Student Assessment) en het PIRLS-onderzoek (Progress in International Reading Literacy Study). We zitten daar echt helemaal onderaan, en dat is een zorgwekkende evolutie.

De zin om te lezen ontbreekt vooral. Onderwijs heeft hierin een belangrijke taak, maar kan dat absoluut niet alleen. Zin in iets moet je ook in je vrije tijd kunnen ontwikkelen. In de schoolomgeving is dat natuurlijk ook aanwezig, maar we moeten uitzoeken of we daar geen integraal beleid voor kunnen uitwerken.

Ik kijk dan naar een sector waar heel veel kennis en knowhow zit, waar veel meer kracht zit dan we soms durven laten uitschijnen in de verhitte discussies. Het gaat over de cultuursector. Als er één sector is die bezig is met taal, dan is het wel de cultuursector. Taal om te lezen, taal om theaterstukken te beluisteren, taal om film van interactie te voorzien enzovoort.

Minister, in de voorbije legislaturen werden er al heel wat bruggen geslagen tussen Onderwijs en Cultuur. In 2016 lanceerden de toenmalige ministers van Cultuur en Onderwijs het actieplan 'Cultuur en onderwijs - Samen voor meer en beter'. Ik begrijp uit uw toelichting dat voor de uitvoering van dat actieplan voor 2019 nog 32.767 euro was voorzien op de begroting.

In het regeerakkoord staat ook uitdrukkelijk: "We werken verder aan een gedragen én duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid over diverse beleidsdomeinen heen." Dat hebben we natuurlijk graag gelezen. In de commissie van 7 december hebben collega's Meremans en Brouwers de hoop uitgesproken om in de beleidsnota's concrete plannen terug te vinden voor een integraal en transversaal leesbevorderingsbeleid.

Minister, erkent u dat Cultuur in samenwerking met Onderwijs soelaas kan brengen? Minister Weyts en uzelf behoren tot dezelfde partij en u gaat allicht door dezelfde deur, dus dat is zeker geen excuus om te zeggen dat u over alles en nog wat moet overleggen.

In de beleidsnota 2019 lezen we relatief weinig over Cultuur en Onderwijs. Ik heb daar al eens op gewezen. Is er op dat vlak al overleg geweest met de minister van Onderwijs? Zijn er plannen gesmeed? Op welke manier wilt u vanuit Cultuur leesbevordering in het onderwijs stimuleren en ondersteunen?

Er zijn dan ook nog andere actoren in het veld, zoals Cultuurconnect, dat projecten als Bibster en Bieblo heeft gerealiseerd samen met de bibliotheken. Hebt u een zicht op welke wijze die projecten de brug slaan of geslagen hebben naar het onderwijs? Zijn er eventueel cijfers beschikbaar over het aantal scholen dat deelnam aan deze projecten?

Een heel belangrijk instrument in dit verhaal zijn de bibliotheken. Helaas is dat instrument door een beslissing van de vorige regering wat uit handen gegeven. De Vlaamse Gemeenschap heeft daar weinig of niets meer aan te vertellen. Hoe gaan de bibliotheken om met het ontbreken van de data? Welke cijfers zijn er? Kunnen we niet opnieuw bekijken hoe Vlaanderen de banden met die lokale instrumenten kan versterken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Pelckmans, ik ben me volop bewust van de opportuniteiten die cultuurorganisaties kunnen bieden aan het onderwijs. Met hun aanbod willen ze de cultuurvakken die worden gegeven, verbreden en verdiepen. In het verleden hebben veel cultuurorganisaties al ingezet op schoolvoorstellen, op het aanbieden van educatieve methodieken aan het onderwijs, op literatuur- en muziekprojecten in de klas enzovoort. Op die manier wilden ze leerlingen de mogelijkheden van hun verbeelding laten ontdekken en hen leren te vertrouwen op hun creativiteit.

Door kunst en cultuur leren ze ook reflecteren over zichzelf en over de wereld. Dat zijn belangrijke competenties. Ook in de toekomst zal ik hier dus samen met minister Weyts op blijven inzetten.

U vroeg naar de beleidsnota. Mijn administratie heeft reeds het initiatief genomen om gesprekken op te starten over een nieuw actieplan Cultuur en Onderwijs. Ik zal daarover ook zelf zo snel mogelijk samenzitten met mijn collega van Onderwijs, zodat met de werkzaamheden voor deze gezamenlijke actienota kan worden gestart. We gaan dat dus voortzetten.

Wat de manier betreft waarop we leesbevordering willen stimuleren en ondersteunen, daar heb ik al eerder op geantwoord, op een vraag van de heer Meremans. Het actieplan leesbevordering biedt mogelijkheden om te investeren in meerdere beleidsdomeinen. U hebt het zelf ook gezegd: leesbevordering is domeinoverschrijdend. Vanuit de actiepunten die werden geformuleerd in dat actieplan, werden reeds diverse initiatieven opgestart die concrete antwoorden bieden op de gedetecteerde noden. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor Iedereen Leest, de leesbevorderingsorganisatie binnen Literatuur Vlaanderen. Iedereen Leest werkt buiten de cultuursector vooral samen met administraties en organisaties in het beleidsdomein Onderwijs, maar ook in dat van Welzijn. Een groot deel van de werking van Iedereen Leest richt zich op leerkrachten en op leerlingen. Iedereen Leest heeft ook al sterk geïnvesteerd in de samenwerking met CANON Cultuurcel... Interessante naam. *(Gelach)*

Er bestaat duidelijk al een canon. *(Opmerkingen)*

We kunnen een update doen.

Dus met CANON Cultuurcel binnen het Departement Onderwijs en Vorming. Via die samenwerking konden heel wat projecten van Iedereen Leest landen in het onderwijs. Mijn administratie zal in overleg met Iedereen Leest nagaan of er nog bijkomend initiatief moet worden genomen.

Ten slotte hebben ook vele kunst- en cultuurorganisaties die worden gesubsidieerd onder de verschillende decreten die door het Departement Cultuur, Jeugd en Media

worden beheerd, activiteiten in samenwerking met scholen die rechtstreeks of zijdelings het lezen bevorderen. In het nieuwe actieplan Cultuur en Onderwijs, waarover de gesprekken binnenkort worden opgestart, wil ik zeker aandacht besteden aan een grotere zichtbaarheid van die gezamenlijke activiteiten.

Dan zijn er de projecten van Bibster en Bieblo. Bibster is een digitaal spel voor openbare bibliotheken waarmee klasgroepen de bibliotheek leren kennen als een plaats waar het plezier van het lezen centraal staat. Bibster wordt vooral gebruikt door leerlingen tussen 8 en 14 jaar. Bibster kent al sinds de start in 2017 een heel groot bereik. Nu wordt Bibster gebruikt in 169 openbare bibliotheken in Vlaanderen en Brussel, die samen twee derde van de bevolking kunnen bereiken. In 2019 speelden tot op vandaag ongeveer 47.000 leerlingen het Bibster-spel. Voor Bibster werkt Cultuurconnect ook samen met Iedereen Leest. Daardoor bevat Bibster sinds 2018 jaarlijks een thematisch jeugdboekenmaandspel. Nu wordt Bibster in de maand maart massaal door klassen gespeeld. Dit jaar speelden 18.500 leerlingen het jeugdboekenmaandspel in een Vlaamse of Brusselse bib.

Bieblo is een nieuwe app van Cultuurconnect, die uitsluitend focust op leesplezier. De app helpt jonge kinderen van 7 tot 11 jaar op een intuïtieve en speelse manier boeken te vinden die aansluiten bij hun persoonlijke interesses en die ze graag willen lezen. Na een succesvol prototype in bibliotheek De Krook in Gent wordt de toepassing nu voor heel Vlaanderen en Brussel uitgerold. Sinds begin oktober is Bieblo in 54 bibliotheken en de vestigingen van die bibliotheken geactiveerd. Begin 2020 zal de kaap van 100 bibliotheken worden overschreden. Bieblo kan door individuele kinderen worden gebruikt in de vrijetijdscontext, maar Bieblo wordt ook breed ingezet als hulpmiddel bij klasbezoeken aan de bib en in scholen zelf om het bibliotheekbezoek voor te bereiden.

Dan de cijfergegevens. 57 procent van het totale aantal openbare bibliotheken heeft data ingebracht in BIOS, het gegevensregistratiesysteem voor de bibliotheeksector. 42 procent van alle bibliotheken rapporteert nog steeds gegevens die worden gevraagd. Die cijfers namen inderdaad jaarlijks af. In 2017, het eerste jaar waarin de registratie niet langer verplicht was, heeft immers nog 78 procent van alle bibliotheken vrijwillig gegevens geregistreerd. De cijfers over de collectie, het gebruik ervan en de leners zijn wel vollediger omdat die data nu door Cultuurconnect worden aangeleverd. Ik wil de bibliotheken oproepen om die rapportering te blijven doen. Ik denk dat dat ook voor hen nuttig is. Ik denk dat dat voor hen een return oplevert. Het is op dit moment echter niet mijn bedoeling om extra verplichtingen en extra rapporteringen op te leggen aan die bibliotheken. Dat zou de planlast in de sector nog vergroten, en ik wil planlast net tegengaan. Ik blijf dit echter verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, dank u voor het uitgebreide antwoord. Er zijn natuurlijk heel wat positieve elementen uit te halen. Ik wil toch even verder ingaan op één punt. In De Standaard is er ook een uitgebreide column verschenen van Sylvie Dhaene, die het werk coördineert voor Iedereen Leest. Ze heeft daar ook aangekondigd dat zij een volledig nieuw actieplan hebben, waar ze ook met uw kabinet over zullen spreken. Daar zullen ongetwijfeld ook weer financiële consequenties aan zijn, die daar uitdrukkelijk voor zullen worden gevraagd. Zult u die voldoende kunnen invullen? Er zijn heel veel initiatieven, en in het verleden werden die wel eens naast elkaar genomen. In het kader van een goed en efficiënt bestuur lijkt het mij nuttig om daar een goede coördinatie in te doen. Je hebt initiatieven vanuit Onderwijs, je hebt initiatieven vanuit Iedereen Leest, CANON Cultuurcel, Cultuurconnect. Willen we een sterk programma neerzetten, dan is daar absoluut een goede coördinatie nodig. Wilt u daar het nodige initiatief voor nemen?

Tot slot is er de eeuwige discussie over de cijfers en de lokale besturen. Ik kom zelf uit die sector. Die planlast was niet hoog, integendeel. Wij missen die cijfers enorm in die sector. Ik heb in uw beleidsnota uw intenties gelezen om daar initiatieven voor te nemen. Maar ik kan niet begrijpen dat in de ene sector, de kunstensector, er zoveel eisen zijn op het vlak van dossiers, tot in het detail toe, om geld te krijgen, en in de andere sector, die minstens evenveel middelen krijgt voor zijn instellingen, er zelfs nog geen verplichting is om een aantal cijfers te geven. Dat kan en wil ik niet begrijpen. Dat is eigenlijk een discriminatie tussen twee sectoren, die dan bovendien ook nog de eigen sector dienen. De bibliotheken zouden gediend zijn met heel correcte cijfers, net zoals de cultuurcentra, de gemeenschapscentra en lokale musea, om daar samen gedegen beleid te maken. Ik zal die vraag blijven herhalen.

Ik sluit af. Het is een absolute lakmoesproef – en ik ga die graag monitoren – hoe u omgaat met die vraag van Iedereen Leest en de coördinatie van heel het leesbevorderingsverhaal.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Sta mij toe even een klein zijsprongetje te maken. Na het uitbrengen van het PISA-rapport hebben verschillende auteurs van kinderboeken gesteld dat een van de problemen is dat wij als commissie en als minister al jaren rijkelijk schrijvers promoten, subsidiëren en bekronen van boeken die eigenlijk helemaal niet graag gelezen worden door kinderen. Dat zegt onder andere Marc de Bel. Het is trouwens een klein collectiefje van vaak goed verkopende auteurs. Erkent u dat probleem, minister-president? Wilt u of kunt u daar een reactie op geven? Wilt u een bepaald initiatief nemen of een systeem uitwerken om die discrepantie op te lossen?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik denk dat niemand ons er nog van moet overtuigen hoe belangrijk lezen en leesbevordering zijn voor iedere Vlaming. Het zet in op leesvaardigheid, want je moet het kunnen, en als je iets niet goed kunt, doe je het automatisch niet graag. En ten tweede moet het leesplezier nog gestimuleerd worden, zodat jongeren, maar ook ouderen, graag een boek ter hand nemen en aan het lezen slaan.

De link tussen Cultuur en Onderwijs is daar zo vanzelfsprekend dat we die, als het kan, nog moeten gaan versterken. Het is ook niet voor niets dat we Literatuur Vlaanderen een extra financiële stimulans geven. Maar daar staat natuurlijk ook wel iets tegenover, namelijk de sleutelrol die zij hebben om die leesbevordering geïntegreerd – en dat betekent: over de verschillende beleidsdomeinen heen – te gaan uitrollen.

Er is een actieplan leesbevordering, uit de vorige legislatuur. We kunnen alleen maar aandringen om dat actieplan verder uit te rollen, misschien zelfs nog iets ambitieuzer dan het nu is.

Verder wil ik hier van de gelegenheid nog gebruik maken om Boekstart te vermelden. Dat is ook een goed initiatief, dat nu al in meer dan tweehonderd gemeenten bestaat. Het zou goed zijn om dit toch ook in het kader van de leesbevordering op te nemen.

Ik denk dat er ook absoluut een rol is weggelegd voor de VRT. Dat zal in de volgende weken misschien ook aan bod komen. Met alle respect, maar de campagne LangZullenWeLezen! heeft volgens mij zijn doel toch wel gemist. Ik denk dat het belangrijk is om aan de VRT een duidelijke opdracht rond leesbevordering te geven.

Dan hebben we het ook nog over de bibliotheken, de facto gaat het dan over de lokale besturen, die heel dicht bij de burger staan en heel goed weten wie er allemaal in de gemeente verblijft en hoe ze, afhankelijk van de samenstelling van die gemeente, die leesbevordering aan de bibliotheken kunnen toekennen. Ik sta 100 procent achter de autonomie die elk lokaal bestuur op dat vlak heeft.

We zijn nu eind 2019. Alle lokale besturen leggen hun meerjarenplan neer. Ik zou nu wel eens willen weten of er nu een gemeente is die de bibliotheek een minder grote rol heeft gegeven. Ik denk dat elke gemeente overtuigd is dat een bibliotheek een kenniscentrum is. Dat dat niet alleen meer een plaats is waar men boeken kan komen uitlezen, maar dat dat een zeer laagdrempelige ontmoetingsplaats geworden is voor alle inwoners.

Men leent er niet alleen boeken uit, maar men geeft er ook workshops rond lezen, doet activiteiten rond boeken voor kinderen en senioren. Misschien zal er een fysiek gebouw minder zijn, maar dat betekent niet dat de rol van de bibliotheek verdwenen is. Als je een gemeente met vier deelgemeenten hebt waar men de bibliotheek op een locatie centraliseert, dan heb je niet minder bibliotheek, maar volgens mij meer bibliotheek.

De voorzitter: Ik denk dat u nu een discussie hebt uitgelokt. (*Gelach*)

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Mevrouw Coudyser, u weet dat ik niet zo optimistisch ben. Ik kom zelf uit een kleine gemeente. U zegt heel terecht dat de bib een heel laagdrempelige plek is, waar, althans in mijn gemeente, heel veel mensen op leeftijd naartoe komen. Dat zijn de mensen die niet meer over een auto beschikken en minder mobiel zijn, voor wie een fysieke afstand een heel belangrijke factor is om al dan niet naar de bibliotheek te komen.

Sinds de vorige regering de verplichting heeft losgelaten om een bibliotheek te hebben en nu er ook fusies van gemeenten op til staan, zie ik wel degelijk een reëel gevaar dat bibliotheken en vestigingen van bibliotheken zullen verdwijnen. Daarom wil ik de heer Pelckmans ook bedanken voor de vraag naar monitoring.

Minister-president, aan de vorige voorzitter van dit parlement, de heer Peumans, werden na de actie Bib voor iedereen 56.800 handtekeningen overhandigd. Ik was daar toen ook bij, vanuit dezelfde bezorgdheid omdat we niet meer zeker zijn dat er nog in elke gemeente een bib zal zijn. Ik wil dus, minister-president, de vraag van de heer Pelckmans onderschrijven. We moeten dit absoluut monitoren. Als we het lezen, de leesbevordering en onze taalbeheersing zo belangrijk vinden, dan moeten we blijven inzetten op die bibliotheken en moeten we dat kunnen monitoren.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In de PISA-cijfers waren er ook al eerder veel indicatoren dat het de verkeerde richting uitging met begrijpend lezen. In die zin zie ik dat wel als een taak voor deze regering. Ik denk dat het bevoegdheids-overschrijdend moet worden aangepakt. Het is een taak en zelfs een prioriteit van deze regering om op dat vlak het schip te keren.

Ik moet er ook direct bijzeggen dat PISA-cijfers bij vijftienjarigen worden afgenomen. Ik denk dat we, zelfs als we het schip kunnen keren, dat niet bij de vijftienjarigen zullen doen, ook niet bij de veertien- en dertienjarigen. Als er over drie jaar nieuwe cijfers uitkomen, is de kans dat die fundamenteel anders zijn eerder klein. We moeten het schip op jongere leeftijd keren.

Dus ja, ik zie het als een belangrijke taak voor deze regering om deze uitdaging aan te pakken. Het zal wel dat dit financiële consequenties zal hebben. Ik denk dat we het overleg met de actoren moeten opstarten om dit aan te pakken, ook beleidsveldoverschrijdend. Als er beleidsveldoverschrijdend gewerkt moet worden, dan moet er iemand coördineren. Als dit bij de minister-president terechtkomt, dan wil ik die handschoen zeker opnemen.

De plan- en cijferinbrenglast van de bibliotheken wil ik verder bestuderen, daarover nadenken en kijken of we de bibliotheken niet kunnen motiveren, want zoals u terecht zegt, hebben ze er ook voordeel bij. U zegt – ik ga nu kort door de bocht – dat er in de bibliotheken te weinig planlast is in vergelijking met de kunstensector, waar er veel is. Ik ben het met u eens, maar je kunt daar op twee manieren op reageren. Je kunt de planlast voor de bibliotheken omhoogtrekken of je kunt inspanningen doen om de planlast voor de kunstensector omlaag te trekken. Ik ben eerder aanhanger van het tweede model, dan wel van het eerste. We moeten bekijken of we de 'what's in it for me'-vraag voor de bibliotheken niet kunnen stofferen om ervoor te zorgen dat ze de cijfers inbrengen, want dat laat bibliotheken en de overheid toe om beleidsconsequenties te trekken. Ik wil dit dus zeker nader bekijken.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Toen u aangesteld werd als minister-president en bevorderd werd tot minister van Cultuur, was de verwachting van de sector nu net om vanuit die functie een beleidsoverschrijdend cultuurbeleid te krijgen. We moeten weg van het in niches duwen van cultuur en slurpers en dergelijke, maar we moeten vertrekken vanuit de kracht van cultuur. Ik zal u echt wel in de ogen blijven kijken. U hebt een kans om enorme stappen te zetten om een beleidsoverschrijdend cultuurbeleid te voeren, ook met het oog op efficiëntie en financiële consequenties.

Ik wil de discussie over de bibliotheken, lokaal bestuur en cijfers hier niet verder uitmelken, want we komen daar ongetwijfeld op terug, en dat moet ook. Ik wil nog één punt kwijt. De een minder en de ander meer: beide sectoren hebben er toch belang bij dat er data worden geleverd om samen met de wetenschap ons cultuurbeleid te ondersteunen. Dat is ook iets dat we hebben gelezen in uw beleidsnota. Ik wil daar hoog op blijven inzetten en streng monitoren, net als op het feit dat er voldoende financiën moeten zijn voor alle vragen die op tafel liggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.